

מול הגריליה האנדונית

רשימה זו היא עדות למושגיו של קצין צבא בריטי, הנחקף ע"י אוכלוסיה אויבת, בעניין "היד החפשית" הנדרשת לו בפעולות תגובה.

במשך מסע-הרצאות לחיל-התעופה המלכותי במזרח-הרחוק נודמן לי לבקר בסומטרה, שבה נשתהיתי במעון הקצינים של הר.א.פ. בפדאנג.

אותה שעה היו כוחות הילידים, הנודעים כ"אינדים", (בני אינדונזיה) פעילים ביותר נגד חילותינו, בין בריטיים ובין הודיים, וגם הסבו לנו אבידות מרובות. המחנה, שבו קיימנו חיל-מצב של 160 איש בערך, מרגימנט הר.א.פ., היה מוקף גדר-תיל קלושה, הגנת המקום הושחתה על עמדות מקלע-ברז, מרווחים זה מזה, לפי שלא נמצא תיל די הצורך לכונן מכשול רציני כלשהו. תבצור-שדה משוכלל למדי הגן על נתיבת-הגישה העיקרית מן הדרך למחנה. במעון הקצינים היה מקלט העשוי חביונות-נפט ממולאת זיפוזף, שבהן מצאנו מקלט לעצמנו שעה שהעניינים נעשו "שמחים" יותר מדי.

במשך היום ביקרנו לעתים קרובות במפקדת הבריגדה, שבשכונה בעיירה במרחק ששה מילין לערך ממסלול-המראה הארעי. התרגשות-מה ליוותנו כל פעם שנסענו לאורכה של דרך זו. מפקד הסקוודרון, שנהג בג'יפ, החיש את נסיעתו הרבה יותר ממהירות של 50 מיל לשעה, ושני אנשים מזוינים היטב הצבנו כזופים לעורפה של המכונית. הנסיון לימדנו שדבר של שעשוע היה להם ל"אינדים" שלווי-המראה המהלכים להם לתומם על פני הכביש, — להטיל פצצה למכוניתך לאחר שעברת על פניהם; אכן תמיד נתונים היינו לסכנת פצצות, שתוטלנה עלינו בעברנו על פני הכפר. כפר אחד זכה שיצא לו מוניטין מפני נטיתו להטיל פצצות על מכוניות חולפות, ופעם אחת פוצצה מכונית-משא, שבה נסעה קבוצת הכדורגל. כל אנשי המכונית נפצעו פצעים קשים פחות או יותר.

על אף ההתקפות הללו לא התירו לנו לאחוז במעשי תגמול כלשהם או להרוס את הכפרים, שבהם נזרקו הפצצות. אמנם הורשינו לירות לשם הגנת עצמנו, אלא שאסרו עלינו לזרוק מוקשים, או פחז'יקושים, בבתים או בשבילים שבהם השתמשו האינדים בהתקפותיהם על אנשינו.

יום אחד אחר הצהרים רץ פלוני אל ג'יפ, שבו נסענו בראש שיירה, רץ ונפנף בזרועותיו, רץ וצעק בקול גדול. כשהאטנו את מהלכנו, נתלה על המכונית ותקף את מפקד הסקוודרון, וזה שיגר כמה קלעים מאקדוחו לתוך גופו של הנ"ל. ובכל זאת הוסיף האיש לרוץ סביב הג'יפ, והסתער בסכיני המלאית על אחר מבין יושבי המכונית וקרע רצועות עור מעל זרועו. שוב נזרו יריות אקדוח לגופו; הפעם כרע-נפל על אם הדרך. מפקד הסקוודרון עט אליו וחיסל את הענין במידה שהדבר היה תלוי בו. נראה הדבר שאותו אינדי גם שתוי היה.

בינתיים נשתתה השיירה, ואש כבדה המטירו עליה ה"אינדים", שהיו מסותרים בין צמרות העצים שבקרבת מקום — תחבולה, שלמדה מן היפנים. משמר-הליווי השיב אש, וכמה מצלפי האויב נפלו מעל הענפים שעליהם ישבו.

פעם אחרת הוטלה פצצה על ג'יפ שנסע במרחק 5 דקות מן המכונית אשר בה נסעתי אנוכי, באותו כפר עצמו, אך למזלו הצליח הנהג להינצל בלי פגע. אחר כך נתפרסמו הוראות, האוסרות מסען של מכוניות בודדות.

אורח טיפולנו בילידים והאמצעים שאחזנו בהם להגנת חילותינו, שונים היו ביסודם מן השיטות שאחזו בהן ההולנדים. הללו ניסו שלא לסמוך על הנס, ונקטו בעקרון "הבא

להרגך השכם והרגור", וכפריים, שבהם נערכה התקפה כלשהי על אנשיהם, נהרסו ע"י ההולנדים הרס גמור — זה האמצעי היחידי שהאינדים היו עשויים להכנינו. בשעות הלילה היתה התרגשות ניכרת שוררת במחנה. האינדים היו נוהגים לזחול ולהתקרב אל גדר התיל, להטיל רימון, סתם, בסמכם על המקרה, שאולי יפגע במישהו. קלעים שרקו מעל לראשינו, ולפרקים עברו דרך קירותיו של צריף מעוֹד־קצינים, בעוד מקלעיהם ברקו שלנו השיבו אש בהתלהבות, בירותם בכיוון להבות־הלוע של הרובים היפניים. לפרקים, לאחר פרץ של אש, שומעים היינו צריחות־כאב ואנקות — תחבולה יפנית בדוקה, שכוונתה לפתותנו לצאת ולחפש גופות של פצועים והרוגים, שעה שהם מצפים לנו במארב. מפקחים היינו מכדי לנפול בפח יקוש בולט כל כך, ונוהגים היינו לא לצאת מעמדותינו עד צאת מכוניות השריון של פטרול הבוקר. כל זמן שהייתי שם לא נמצאו גופות, אך קילוחי דם שנסתמנו על פני הקרקע העידו על מה שנתרחש. מצאנו את המשעולים, שבהם נתקברו צלפיהם אל המחנה, אך מפני טעמים פוליטיים לא הורשינו לזרוע בהם מוקשים. אכן, נראה כי נמצאנו שם כרי שיירו בנו, והוצרכנו לסמוך על הנס, ולנסות מזלנו. „התקפת ההוגעה“ הערבית ע"י האש המסרידה החלה, בדרך כלל, בשעה 11 לערך, ואנו נוהגים היינו לצפות לה עד שתיים עשרה, ורק לאחר כך לעלות על משכבנו. לילה אחד, בשעות הערב המוקדמות, לאחר שנראה היה כאילו אין דבר עתיד להתרחש ועלינו על משכבנו, ניתכה עלינו אש־צלפים כבדה, וקלעי תת־מקלעים פצחו ועברו את קירות חדרנו בגובה מועט מעל לראשינו. צלפיהם הטיבו את דיוק קליעתם לאחר האיומן שאימנום יפנים; אך הספקנו להתחמק בעוד מועד ומצאנו מקלט מאחורי חביונות־הנפט. היפנים מסרו כמויות זין ותחמושת גדולות ל„אינדים“ וכמה קצינים יפניים נשארו לאמנם בטקטיקה של צלפות. הם סיגלו לעצמם את שיטות היפנים לירות מעל עצים, ולבנות מחסומי דרך בעורפן של שיירות, כדי לעכבן ולפגוע בהן בשופן. הגיעונו ידיעות על התקפה, שה„אינדים“ נתכוונו לערוך על מסלול־ההמראה הארעי באחד הערבים. ואכן הותקפנו ע"י כמה מאות „אינדים“, שניסו לשטוף את המחנה בזניקת־סער. אותה שעה נתחזק כוחנו ע"י תגבורת „גורקאים“ ונוסף לכך גם בתגבורת אנשי רגימנט הר.א.פ. ואפילו כך — הצליחו כמה מן האינדים להיכנס לתוך התבצור המבטיח את הדרך, ולגרור כמה אבידות, לפני שחוסלו ע"י הגורקאים. הם תקפו בחסותה של אש כבדה ומכוונת היטב שנורתה ע"י חילות־החיפוי שלהם, אך לא יכולנו לדעת, אם במקרה זה נהגו בהם קצינים יפניים. כל עמדות מקלעי הברק שלנו הותקפו, אך המתקיפים נהדפו, לאחר שסבלו אבידות כבדות. קלעים חדרו דרך כל צריפי המחנה, וכמה אנשים נפגעו. אילו היתירו לנו למקש את נתיבות־הגישה, היה בטחוננו רב יותר, אך שוב, שיקולים פוליטיים היו המכריעים. למזלנו נתרכזו ה„אינדים“ בהתקפה על המחנה ולא שמו פניהם למסלול־ההמראה הארעי. ע"י השמוש בחומר נפץ יכלו לגרום לו נזק עצום ולהיציא את המסלול מכלל פעולה לכמה זמן. דבר זה עלול היה לשמש תקלה רצינית, לפי שכל אספקתנו היתה תלויה בתחבורת־אוויר.

הידיעה, כי כל הגייסות הבריטיים יוצאו מאינדונזיה בסוף נובמבר 1946, היתה משמחת ביותר. היתה זו מלאכה כפית־טובה — למלט משפחות סיניות והולנדיות מידי ה„אינדים“ ולהיות מועדים להתקפות ללא הפוגה וללא תגמול.